

BLOC DE NOTES

EUROPA: CAL BARRAR EL PAS A L'EXTREMA DRETA

**Josep M.
Quintana**
Escriptor

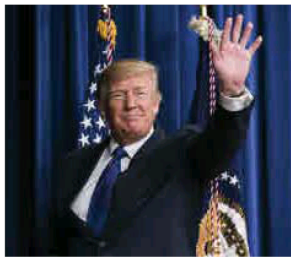
Els qui hem vist com molts demòcrates de la generació anterior a la nostra treballaven al si de l'Espanya autocràtica del franquisme per un ideal que, en el futur, apuntava a la unificació europea (penso, sense anar més lluny, en aquella «tertúlia europeista» que, als anys seixanta, reunia a l'Ateneu de Maó personatges tan recordats com el notari Miguel Hernández, el metge Mateu Seguí o el jurista i empresari Guillermo de Olives, entre d'altres), no podem sinó contemplar amb desassossec com, anys després del nostre ingrés de ple dret a la Unió Europea (1985) ja en plena democràcia, sorgeixen des de molts costats un conjunt de forces polítiques que, basant-se en l'ultranacionalisme, el conservadorisme més ranci i, no poques vegades, en «l'odi al qui és diferent», hagin posat en marxa amb decisió i afany una política l'únic objectiu de la qual és desfer el que, amb tant d'esforç, van constituir els nostres predecessors: la creació, el 1951, de la Comunitat Europea del Carbó i de l'Acer (CECA), a la qual va seguir, el 1957, la signatura del Tractat de Roma pel qual es va constituir la Comunitat Econòmica Europea, que, amb el temps, ha arribat a allotjar al seu si 28 estats, que seran 27 si, com tot sembla indicar, el Regne Unit acaba per sortir-ne.

Recordo nítidament que quan l'any 1973 (època en que alguns estudiants menorquins confeccionàvem la pàgina del diari «Menorca» anomenada «Tribuna Universitaria», de la qual vaig parlar fa quinze dies), es va realitzar la primera ampliació de la CEE amb l'entrada del Regne Unit, Irlanda i Dinamarca, n'Emili Pons ens comentava el lusionat com anava creixent aquest club en el qual sabíem que Espanya no podria entrar fins que caigués el règim dictatorial i es transformés en una veritable democràcia. Cap de nosaltres concebia, però, el futur del nostre país sense una transformació en aquest sentit, sense una descentralització administrativa i sense que arribés a ser de ple dret membre del club democràtic més important d'Europa: la CEE.

Tot va acabar arribant, i ara, quan la meua generació està abandonant ja la seva vida laboral activa, quan les grans decisions polítiques i econòmiques ja no cauen sobre les nostres espatlles sinó en les de les generacions que ens han seguit, contemplem amb dolor i amb una immensa tristesa com el somni d'uns Estats Units d'Europa, o alguna cosa que s'hi assembla, no només ha deixat de ser una il·lusió sinó que, ben al contrari, és un objectiu contra el qual alguns han decidit lluitar, un objectiu

que està en la diana d'un grup de partits, cada vegada més poderosos, que, al si de la mateixa Europa, però amb el suport de potències antieuropees com ara l'Àfrica de Trump o la Rússia de Putin, han decidit liquidar el que tants esforços va exigir, ignorant que els interessos de Trump i de Putin no són, per descomptat, els nostres interessos.

Segui com vulgui, el cert és que l'extrema dreta es prepara per assaltar a través de les urnes el Parlament Europeu en les eleccions previstes per al mes de maig, i ho fa amb bones sensacions, si ens atenim a l'avanç que ha experimentat aquests darrers anys a gran part dels països de la Unió Europea (UE).

“
Crec que està fora de dubte que l'extrema dreta, revitalitzada per la victòria de Trump, es prepara per donar el cop a les eleccions al Parlament Europeu

Les raons d'aquest auge són diverses, però entre les principals no podem menysprear els deu anys de sacsejada econòmica i financera, la crisi de les persones refugiades, el descrèdit de la classe política tradicional, afí al capital i tacada per la corrupció, el fracàs de l'esquerra i la desconfiança en unes institucions europees còmplices de les polítiques d'austeritat que han torpedinat l'estat del benestar, sobretot als països del sud d'Europa. Una tempesta perfecta de la qual s'aprofiten també ara forces externes a la UE.

Avui dia, els partits ultres són presents en 21 parlaments de països comunitaris, són socis de govern a Àustria, Itàlia, Finlàndia, Eslovàquia, Letònia i Bulgària, mentre que a Dinamarca ofereixen suport puntual parlamentari a l'executiu. A Hongria, la República Txeca i Polònia, governen forces de dreta tradicionals, però que han assumit el discurs de la dreta més radical. Mai abans forces polítiques nacionalistes, xenòfobes i populistes havien arribat tan lluny al continent, si exceptuem els convulsos anys trenta del segle passat.

En la carrera cap a les eleccions europees, els partits d'extrema dreta compten amb l'ajuda de Steve Bannon, que va contribuir com a cap executiu de campanya a la sorprenent victòria de Trump a les eleccions del 2016. I no només això, ja que són molts els articles que he pogut llegir a la premsa sobre aquest fet que estan d'acord a dir que Bannon també va ajudar, segons tots els indicis, al fet que s'imposés de manera inesperada el «brexit» al Regne Unit, en aquesta ocasió com a vicepresident que era de la polèmica companyia Cambridge Analytica (CA), una consultora, fundada el 2013, pel multimilionari ultracorporador nord-americà Robert Mercer -un dels grans donants de la campanya de Trump- i la cadena Aggregate IQ, que va revolucionar amb notori èxit la forma d'escometre les campanyes electorals, tot i que amb males arts.

És cert que no tots els partits ultranacionalistes europeus veuen amb bons ulls la intromissió d'un estranger vingut d'un altre continent en els seus plans polítics, com és el cas d'Alternativa per a Alemanya (AFD), però Bannon ha sabut sumar al projecte figures destacades del corrent ultradretà europeu, com la francesa Marine Le Pen, el primer ministre hongarès, Viktor Orban, o el viceprimer ministre i ministre de l'Interior italià Matteo Salvini, «l'hereu de Trump a Europa», segons l'ha definit el propi Bannon, que, per cert, considera Angela Merkel -sens dubte la política que, al meu entendre, més ha fet a Europa per la democràcia i per la seva unitat- com «la pitjor figura política del segle XXI».

Crec que està fora de dubte que l'extrema dreta, revitalitzada per la victòria de Trump, es prepara per donar el cop a les eleccions al Parlament Europeu (23-26 de maig), i ho fa amb propostes terribles, que fàcilment compren ciutadans desencantats per com al seu país i a Europa s'ha gestionat la crisi que es va iniciar el 2008. Potser per això notícies falses com «ens estan prenent la feina» o «aquí ni hi sabem tots» tenen un efecte demolidor, perquè blanquegen el discurs de l'odi. I això fa constatare que els nous nacionalismes construeixen el seu missatge amb la defensa de pàtries homogènies i pures i amb atacs a la llibertat i a l'universalisme.

Però el més subtil del cas és que aquests polítics no sembla que busquin instaurar estats totalitaris, com feia el feixisme o el nazisme del segle XX. Ells pretenen tan sols guanyar les eleccions i imposar les seves tesis des d'una aparença democràtica, però sense oposició. Com passa a Rússia, a Hongria i a Turquia, on ser dissidents és garantia de presó o d'exili. Vladimir Putin no és innocent en el que està passant, és una de les mans que es mou hàbilment entre bambolines. L'altra que també es mou és, pel que sembla, la de Steve Bannon, l'exassessor de Donal Trump.